

Review

Praktijkboek persoonlijkheidsstoornissen

Cor Visser, psychotherapeut en supervisor VGCT, las het praktijkboek persoonlijkheidsstoornissen van Adriaan Sprey, dat in 2015 verscheen.

Adriaan Sprey heeft na 13 jaar een volledig herziene druk van zijn boek geschreven, gestimuleerd door de verschijning van de langverwachte DSM-5. Hij vindt dit dimensionele model een grote verrijking voor de diagnostiek en de geïndividualiseerde analyse en behandeling en hij maakt dat statement in dit boek waar.

Deel A behandelt de classificatie, diagnostiek, functieanalyse (FA) en betekenisanalyse (BA) bij persoonlijkheidsstoornissen. De belangrijkste theorieën komen op een compacte, heldere wijze aan bod, evenals het categorale DSM-5 en het dimensionele DSM-5* model.

Volgens het dimensionele model is er bij een persoonlijkheidsstoornis sprake van zowel tenminste matige beperkingen in persoonlijkheidsfunctioneren, bijvoorbeeld zelfsturing, en tenminste één pathologische persoonlijkheidstrek, antagonisme bijvoorbeeld.

De diagnostiek van functioneren en trekken verloopt in zeven stappen waarin de interactiediagnose, de zelfanalyse en

functieanalyse van de therapeutische relatie opvallen. Stap zeven bestaat uit het maken van een geïndividualiseerde DSM-5-diagnose geïntegreerd in de getoetste holistische theorie.

Er worden veel meetinstrumenten en psychologische tests aangereikt, onder meer voor het functioneren en de trekken, zoals de PID 5, de Rosenberg zelfwaarderingsschaal, empathiequotient en de Relationship Questionnaire. Voor de interactiediagnose zijn er de CBS 360, NIAS en de IMI-CS.

Onderscheid

In de eveneens zeven fasen van het gedragstherapeutische proces wordt onderscheid gemaakt tussen een voorlopige en een getoetste holistische theorie. Deze laatste komt tot stand via verdiepend testen en het volgen van de zeven stappen van de DSM-5-diagnostiek.

Nieuw en goed bruikbaar is de handleiding voor het maken van de holistische theorie waarbij het S-O-R-C-K-model het uitgangspunt is. Het behandelplan wordt voornamelijk op de FA gemaakt en veel minder op de BA. Behandelinterventies zijn gericht op het beïnvloeden van de specifieke kernevoelens, kerngedragingen, kerncognities, de balans van voor- en nadelen en de uitlokkende gebeurtenissen.

[Lees verder op pagina 5 >](#)

Officieel 50 jaar?

2016 is het jaar waarin de VGCT officieel 50 jaar bestaat. Het begin van de vereniging is wat schimmig en in de loop van de jaren zijn er door diverse verhuizingen wat stukken kwijtgeraakt. Volgens een deskundige die het bij een vorig jubileum heeft uitgezocht, is de vereniging officieel opgericht op 20 mei 1966 omdat je vanaf die datum contributie kon betalen. Het schijnt allemaal begonnen te zijn bij een bezoek van Joseph Wolpe aan de Sint Willibrordusstichting in Heiloo waar veel mensen op af kwamen. Jos Dijkhuis heeft toen gezegd: 'jullie moeten een vereniging oprichten'. Een aantal mensen van de UvA heeft die handschoen opgepakt. De rest is geschiedenis.

Nu blijkt ook de ABCT, onze Amerikaanse zustervereniging, in 2016 50 jaar te bestaan. En zie, zij hebben hetzelfde thema gekozen. Wij zeggen 'CGt springlevend' en zij wijden het ABCT-congres eind oktober in New York aan het thema 'honoring the past, envisioning the future'.

Noteer vast in je agenda: donderdag 10 november in Veldhoven. Dan pakken we flink uit met een feestelijk symposium en een groot feest. Alle leden uitgenodigd! We hopen dan ook het 5000e lid te kunnen inschrijven.

Op 20 mei aanstaande openen we ons jubeljaar met een feestelijke nieuwsbrief en een cadeau: een gratis workshop over CGt door een top-lid van de vereniging, die je in jouw instelling of praktijk kunt laten optreden. Je hoort er binnenkort meer over.

Hubert van der Kleij
directeur VGCT

Voorjaarsworkshop uitgelicht: Problematisch middelengebruik

Naar schatting heeft zeker 50% van de cliënten met een psychische stoornis ook een stoornis in het gebruik van een middel. De inhoud van de workshop over problematisch middelengebruik, tijdens de voorjaarsworkshops op 8 april, zou dus een ‘gouwe ouwe’ moeten zijn voor iedere behandelaar in de GGz.

De praktijk leert dat voor veel behandelaars geldt dat in hun opleiding nauwelijks aandacht is besteed aan middelengebruik en verslaving. Wat een ‘gouwe ouwe’ zou moeten zijn, is vaak een nieuw liedje. Workshopgevers Wencke de Wildt en Maarten Merckx stellen: ‘Problematisch middelengebruik en ver-

slavingsproblematiek horen, naast angst- en depressieve stoornissen, tot de meest prevalentie psychische aandoeningen. Ze behoren ook tot de aandoeningen waarover relatief veel misvattingen bestaan bij professionals in de GGz. De problematiek zou onbehandelbaar zijn, de cliënt over het algemeen ongemotiveerd.

Middelen zouden worden gebruikt als zelfmedicatie voor psychische klachten, waardoor het gebruik vanzelf onder controle komt als de depressie opklaart of de persoonlijkheidsproblematiek behandeld is. Of er wordt juist verondersteld dat altijd onmiddellijke verwijzing naar de verslavingszorg nodig is.’

Getackeld

Misvattingen die getackeld worden tijdens deze workshop voor behandelaars die niet werkzaam zijn in de specialisi-

sche verslavingszorg en wél in hun werk te maken krijgen met problematisch middelengebruik. Na een korte theoretische inleiding, wordt in deze workshop vooral actief geoefend in de vorm van rollenspel. Deelnemers kunnen eigen casuïstiek en dilemma's uit de behandelkamer inbrengen. Motiverende en cognitief gedragstherapeutische technieken worden gedemonstreerd aan de hand van videofragmenten. •

► Deze en nog veel meer interessante voorjaarsworkshops volg je op 8 april in Zwolle. Nog niet aangemeld? Het kan nog op vgct.nl

‘Nauwelijks aandacht voor middelengebruik en verslaving.’

> vervolg van pagina 3

Review praktijkboek persoonlijkheidsstoornissen

Bovendien wordt een therapieplan opgesteld dat op de therapeutische relatie is gericht en waarbij de interactiediagnose goed van pas komt.

Deel B bevat twaalf hoofdstukken met daarin voor iedere persoonlijkheidsstoornis alle benodigde stappen voor de cognitieve therapie, inclusief aandacht voor de valkuilen in de therapeutische relatie. Een en ander wordt royaal gelardeerd met voorbeelden van

casuïstiek, testuitslagen en zelfanalyses.

Een rijk boek, barstensvol bruikbare informatie voor het behandelen van complexe problematiek. Zeer bruikbaar voor supervisie en leertherapie, vooral ook door de analyse van het therapeutengedrag, en een praktisch naslagwerk voor de ervaren therapeut.

Kritische kanttekeningen gelden voor het gebruik van het gedateerde S-O-R-C-K-model en het twee factoren-

model bij de FA. Het zal voor de generatie therapeuten die opgeleid is met Korrelboom en Hermans c.s. niet zo gemakkelijk zijn om die moderne wijzen van het maken van analyses te vertalen naar Sprey.

Praktijkboek persoonlijkheidsstoornissen DSM-5, diagnostiek, cognitieve gedragstherapie en therapeutische relatie
Adriaan Sprey - 2e druk - Uitgeverij Bohn Stafleu van Loghum